

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

VEJ nr 9291 af 20/03/2019 (Historisk)

Vejledning om separation og skilsmisse

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Børne- og Socialmin., j.nr. 2018-5646

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 9397 af 26/06/2020

Vejledning om separation og skilsmisse

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Sagens indledning
 - 2.1. Digital selvbetjening
 - 2.2. Visitation
 - 2.2.1. Visitation til samlet behandling
3. Behandlingen af sagen
4. International kompetence
5. Dokumentation m.v.
6. Betingelserne for separation og skilsmisse
 - 6.1. Separation og skilsmisse ved enighed
 - 6.1.1. Refleksionsperiode
 - 6.2. Separation og skilsmisse ved uenighed
 - 6.3. Skilsmisse
 - 6.3.1. Skilsmisse efter separation
 - 6.3.2. Skilsmisse på grundlag af utroskab
 - 6.3.3. Skilsmisse på grundlag af to års faktisk adskillelse
 - 6.3.4. Skilsmisse på grundlag af vold, herunder psykisk vold, og seksuelle overgreb
 - 6.3.5. Skilsmisse på grundlag af bigami
 - 6.3.6. Skilsmisse på grundlag af børnebortførelse
 - 6.4. Gebyr for anmodning om separation og skilsmisse
 - 6.5. Forældremyndighed
7. Vilkår for separation eller skilsmisse
8. Vilkårsforhandling
 - 8.1. Vilkårsforhandling hvis der foreligger særlige omstændigheder
 - 8.2. Indkaldelse til vilkårsforhandling
 - 8.3. Afholdelse af vilkårsforhandling
 - 8.4. Beslutning om ikke at afholde vilkårsforhandling
 - 8.5. Gebyr for vilkårsforhandling
9. Rådgivning, konflikthåndtering og mægling
 - 9.1. Mægling hos en præst
 - 9.2. Konfliktmægling
10. Bevilling til separation og skilsmisse
11. Ægteskab mellem to personer af samme køn og registreret partnerskab

1. Indledning

Denne vejledning henvender sig primært til Familieretshuset, men også til borgere og professionelle aktører.

I vejledningen beskrives Familieretshusets behandling af sager om separation og skilsmisse, herunder hvilke former for dokumentation der skal fremlægges, hvornår en sag om separation eller skilsmisse kan behandles i Danmark, og hvad betingelserne er for at meddele bevilling til separation eller skilsmisse m.v.

Vejledningen anvendes fra den 1. april 2019 og erstatter vejledning nr. 10278 af 11. december 2017 om separation og skilsmisse.

Vejledningen er opdateret som følge af lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven), der begge træder i kraft den 1. april 2019.

Med lov om Familieretshuset nedlægges Statsforvaltningen, og Familieretshuset oprettes. Statsforvaltningens familieretlige opgaver, herunder vedrørende separation og skilsmisse, vil herefter blive varetaget af Familieretshuset og familieretten.

Vejledningen er endvidere opdateret som følge af lov nr. 329 af 30. marts 2019 om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), der træder i kraft den 1. april 2019. Med denne lov får en ægtefælle ret til direkte skilsmisse på baggrund af psykisk vold på samme måde som på baggrund af fysisk vold.

Sager om separation og skilsmisse behandles efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (ægteskabsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 87 af 29. januar 2019 med senere ændringer.

I medfør af ægteskabsloven er udstedt bekendtgørelse om separation og skilsmisse.

Vejledningen skal, for så vidt angår bidrag efter ægteskabsloven, læses i sammenhæng med vejledning om børne- og ægtefællebidrag.

Det er vigtigt at være opmærksom på, om der er sket ændringer af lovgivningen, som endnu ikke er afspejlet i vejledningen. Det er muligt at se, om der er sket ændringer af lovgivningen, og om der er udarbejdet nye vejledninger på Retsinformations hjemmeside: retsinformation.dk.

Vejledningen gælder ikke for Grønland.

2. Sagens indledning

Alle anmodninger om separation og skilsmisse skal indgives til Familieretshuset. Det gælder også sager om omstødelse af ægteskab, om ændring af pligten til at betale ægtefællebidrag og bidragets størrelse, om ændring af aftaler om fordeling af formuen, bidragspligten og andre vilkår for separation og skilsmisse og om ægteskabets status, herunder om gyldigheden af et ægteskab og om separation er bortfaldet eller ej.

2.1. Digital selvbetjening

Det fremgår af § 58 d, stk. 2, nr. 3-8 og 10, i ægteskabsloven, at følgende henvendelser skal indgives til Familieretshuset ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning:

- Anmodning fra en ægtefælle om omstødelse af ægteskab efter §§ 23 og 24 i ægteskabsloven.
- Anmodning om godtgørelse efter § 26 i ægteskabsloven.
- Anmodning om separation og skilsmisse efter § 37, stk. 2, i ægteskabsloven.
- Bekræftelse af en anmodning om skilsmisse efter § 29, jf. § 42 a, stk. 2, i ægteskabsloven.
- Ansøgning om fastsættelse eller ændring af ægtefællebidrag efter § 50, stk. 1, og §§ 52 og 53 i ægteskabsloven.
- Ansøgning om ændring efter § 58 af i ægteskabsloven af en aftale om fordeling af formuen, bidragspligten og andre vilkår for separation og skilsmisse.
- Anmodning om afgørelse om hvorvidt parterne er ægtefæller, eller hvorvidt en separation består.

Kravet om anvendelse af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning sikrer, at henvendelsen bliver screenet og kan visiteres.

Kravet om anvendelse af digital selvbetjening gælder ikke anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed.

Familieretshuset afviser henvendelser, der ikke er indgivet ved brug af digital selvbetjening. Det gælder dog ikke, hvis henvendelsen er omfattet af bestemmelserne i § 58 d, stk. 3 eller 4, i ægteskabsloven. Efter § 58 d, stk. 3, skal Familieretshuset tilbyde, at henvendelsen kan indgives på anden måde end digitalt, hvis der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må kunne forventes at anvende digital selvbetjening. Efter § 58 d, stk. 4, skal Familieretshuset herudover undlade at afvise en henvendelse, der ikke er indgivet ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for Familieretshuset ved at modtage anmeldelsen eller anmodningen på anden måde end digitalt.

Det er Familieretshuset, der ud fra et konkret skøn vurderer, om der foreligger særlige forhold. Der skal i den forbindelse lægges vægt på borgerens beskrivelse af egne evner og muligheder for at anvende it-værktøjer og eventuelle problemer med at søge om hjælp, ligesom medarbejderen hos Familieretshuset ud fra en helhedsvurdering af borgeren må bedømme, om borgeren vil kunne henvende sig digitalt efter modtagelse af hjælp hertil. Vurderingen heraf vil normalt kunne foretages ved Familieretshusets umiddelbare kontakt med borgeren. Dette vil således som udgangspunkt kunne ske uden yderligere undersøgelser.

Muligheden for at henvende sig til Familieretshuset på anden måde end ved digital selvbetjening skal imødekomme borgere med særlige behov. Der kan for eksempel være tale om en borger, der har et handicap, herunder kognitiv eller fysisk funktionsnedsættelse eller demens.

En borger med særlige behov kan for eksempel også være en borger, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte borgere, borgere med psykiske lidelser, hjemløse, borgere med sprogveskkeligheder m.v. Der foreligger særlige forhold for disse borgere, hvis hjælp eller medbetjening fra Familieretshuset konkret vurderes ikke at være en egnet løsning til at muliggøre digital anmodning. I visse tilfælde vil Familieretshuset umiddelbart kunne vurdere, at borgeren ikke vil kunne anmode digitalt, uden at Familieretshuset først har forsøgt medbetjening. Der vil således kunne være tale om, at der foreligger særlige forhold for nogle af de borgere, der har særlige behov, der gør, at borgeren ikke kan anmode digitalt. Tilsvarende vil der også være borgere fra de nævnte grupper, der kan anmode digitalt, eventuelt efter medhjælp, og derfor skal anmode digitalt.

Et eksempel på særlige forhold, der gør, at borgere ikke kan anmode digitalt, er, hvor en gangbesværet uden PC eller uden digitale kundskaber henvender sig telefonisk til Familieretshuset for at blive undtaget fra at anmode om separation eller skilsmisse digitalt. Et andet eksempel kunne være en 80-årig borger, der vil anmode om separation eller skilsmisse, men som aldrig har stiftet bekendtskab med it, og som ikke ser sig i stand til at erhverve sig NemID.

Særlige forhold vil eksempelvis også foreligge, hvor en socialt udsat borger ikke selv kan anmode digitalt, og det ikke giver mening at forlange, at borgeren henvender sig eksempelvis på borgerservice eller biblioteket for at få hjælp til digital anmodning. Særlige forhold kan endvidere foreligge, hvor en borger er indsat i fængsel eller institutionsanbragt og af den grund ikke har adgang til en computer eller lignende digital platform, hvorfor borgeren ikke kan anmode digitalt. Der vil være situationer, hvor det er de sociale myndigheder, sagsbehandlere eller andre, der, som tilfældet er i dag, sørger for, at borgeren alligevel får anmodet på anden vis eksempelvis telefonisk, ved personligt fremmøde eller skriftligt i et fysisk dokument.

Også hvor der er tale om en borger med store sprogveskkeligheder, herunder en borger, der ikke behersker dansk eller andet sprog, der anvendes i selvbetjeningsløsningen, eller svær ordblindhed, kan

Familieretshuset i det enkelte tilfælde vurdere, at der foreligger særlige forhold, der gør, at en anden kommunikationskanal end den digitale er bedst egnet.

En sag om separation eller skilsmisse kan behandles i Danmark, selvom den, der indgiver anmodningen, er udenlandsk statsborger med bopæl i udlandet. Udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet kan ikke få NemID, medmindre de har et dansk personnummer enten på grund af tidligere bopælsregistrering i Danmark eller på grund af et tildelt administrativt personnummer. Det må derfor anses for et særligt forhold, at de pågældende borgere ikke kan få NemID og derfor ikke kan anvende den digitale løsning. Forudsætningen for at få offentligt digital signatur (eksempelvis NemID) er, at borgeren er over 15 år, at borgeren har et dansk personnummer og dermed er registreret i CPR, og at borgeren kan legitimere sig fyldestgørende. Det bemærkes, at Færøerne har deres eget folkeregistreringssystem og ikke er en del af CPR, men at mange færinger har personnumre på grund af tidligere ophold i eller forbindelse til Danmark.

Hvor der foreligger særlige forhold, er det Familieretshuset, der beslutter på hvilken måde, anmodningen i givet fald skal indgives. Familierets kan således frit tilrettelægge proceduren i forbindelse med henvendelser, der ikke er omfattet af kravet om digital selvbetjening. Familieretshuset kan herunder kræve, at anmodningen skal være skriftlig.

Familieretshuset skal ved anvisning af en alternativ kommunikationskanal tage hensyn til den enkelte borgers vanskeligheder, herunder årsagen til at borgeren ikke kan anmode digitalt. Afhængig af omstændighederne kan det f.eks. være nødvendigt at modtage en anmodning telefonisk eller ved personlig betjening.

Kravet om, at anmodningen skal indgives digitalt, medfører ikke, at eventuelle bilag til anmodningen også kan indgives digitalt. Det fremgår af den digitale selvbetjeningsløsning, hvilke dokumenter der kan eller skal indgives digitalt, og hvilke dokumenter der skal fremlægges i original.

Udover særlige forhold hos ægtefællen kan der også helt ekstraordinært forekomme situationer, hvor omstændighederne ved anmodningen eller Familieretshusets forhold gør, at henvendelsen ikke kan indgives ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning. Der kan eksempelvis være tale om, at Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning ikke er indrettet til at håndtere en bestemt situation. Tilsvarende vil Familieretshuset eksempelvis kunne anvise borgeren en anden måde at anmode på, hvis Familieretshusets selvbetjeningsløsning er ude af drift. Der vil i sådanne tilfælde være tale om, at der ud fra en samlet vurdering er klare økonomiske fordele ved at modtage anmodningen på anden måde end digitalt, jf. ægteskabslovens § 58 d, stk. 4.

Der er udarbejdet blanketter til anmodning om separation og skilsmisse til brug for de tilfælde, hvor en borger er undtaget fra kravet om digital selvbetjening. Der er dog ikke i disse situationer blankettvang for ægtefællerne.

Det fremgår af § 1 i bekendtgørelse om separation og skilsmisse, at en anmodning om separation eller skilsmisse skal underskrives personligt af ansøgeren. Dette gælder uanset, om anmodningen indgives via den digitale selvbetjeningsløsning og underskrives med NemID, eller om anmodningen indgives via en underskrevet blanket. En fælles anmodning om separation eller skilsmisse skal således underskrives personligt af begge ægtefæller. Anmodningen skal endvidere være modtaget af Familieretshuset senest to måneder efter, at den første af ægtefællerne har underskrevet anmodningen.

Den digitale henvendelse er kommet frem, når den er tilgængelig for Familieretshuset. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk via den digitale selvbetjeningsløsning.

En digital anmodning, der er tilgængelig i Familieretshusets system eksempelvis klokken 23:59 den 30. november, er således kommet frem den 30. november, uanset at der ikke fysisk sidder en medarbejder i Familieretshuset og gør sig bekendt med anmodningen på dette tidspunkt, der ligger uden for normal arbejdstid/åbningstid. Det kan med digital selvbetjening præcist registreres, hvornår en anmodning er kommet frem.

Kan modtagelsestidspunktet for en digital anmodning om separation eller skilsmisse ikke fastlægges som følge af problemer med Familieretshusets it-system eller andre lignende problemer, må anmodningen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor anmodningen blev afsendt, hvis der kan fremskaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet. Det vil således ikke komme afsenderen til skade, at en anmodning modtages på et senere tidspunkt, hvis dette skyldes systemnedbrud hos Familieretshuset.

Hvis borgeren er undtaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening og derfor indgiver anmodningen på en blanket, er det vigtigt, at Familieretshuset datostempler anmodningen korrekt på modtagelsesdagen.

Uanset om anmodning om separation eller skilsmisse er indgivet via digital selvbetjening eller i undtagelsestilfælde på en blanket eller på anden måde, er det vigtigt, at modtagelsestidspunktet og modtagelsesdagen ved digitale anmodninger samt modtagelsesdagen ved ikke-digitale anmodninger kan konstateres, da dette har betydning for bl.a. formuefællesskabets ophørsdag, som beskrevet nedenfor under punkt 8.3.

Hvis en ikke-digital anmodning modtages i Familieretshuset åbningstid, anses anmodningen for at være modtaget denne dag. Modtages den ikke-digitale anmodning efter ophør af åbningstiden, anses anmodningen normalt som modtaget første hverdag derefter.

2.2. Visitation

Familieretshuset foretager ved modtagelsen af en henvendelse en visitation af sagen, jf. § 4 i lov om Familieretshuset. Ved visitationen fastlægges, om der er tale om en enkel sag, der skal behandles som en § 5-sag eller en mindre enkel sag, der skal behandles som en § 6-sag. Ved visitationen fastlægges dermed, hvordan borgeren mødes i Familieretshuset, hvordan sagsbehandlingen tilrettelægges, og hvorvidt afgørelse i sagen træffes af Familieretshuset eller familieretten. Behandlingen af § 5-sager og § 6-sager er nærmere beskrevet i punkt 3 i denne vejledning og i punkt 4 og 5 i vejledning om Familieretshuset.

Visitationen af sagen baserer sig i udgangspunktet på screeningen, som er en integreret del af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Hvis borgeren er undtaget fra kravet om brug af digital selvbetjening, screenes sagen manuelt. Til brug for screeningen afgiver borgeren en række forskellige oplysninger om sagen og om sine forhold.

I screeningen identificeres sager, der er omfattet af den lovbestemte visitation i § 5, stk. 2, og § 6, stk. 2, i lov om Familieretshuset. For sager efter ægteskabsloven vedrørende separation og skilsmisse m.v. drejer det sig om, at sager vedrørende bevilling af separation eller skilsmisse efter § 42 i ægteskabsloven altid visiteres til behandling som en § 5-sag. Det er derudover fastlagt, at sager om, hvorvidt en henvendelse, som ikke er indgivet ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, eller hvor der ikke er betalt gebyr, skal afvises, visiteres til behandling som § 6-sager, hvor afgørelsen træffes af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Familieretshuset skal efter § 14 i lov om Familieretshuset visitere sagen hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter modtagelsen. Når sagen er visiteret, skal Familieretshuset orientere familien om visitationen, og hvilken betydning visitationen af sagen har for sagsbehandlingen m.v.

Beslutningen om visitation kan ikke indbringes for familieretten.

Visitationen af sagen kan efter § 4, stk. 2, i lov om Familieretshuset ændres under sagens behandling i Familieretshuset. Det gælder dog ikke de sager, der som omtalt ovenfor altid skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor afgørelse træffes af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Bestemmelsen om ændring af visitationen af sagen er f.eks., hvis ægtefællerne under behandlingen af en § 6-sag om separation eller skilsmisse, når til enighed. I disse tilfælde ændres visitationen, så sagen afsluttes som en § 5-sag.

Det er Familieretshuset, der beslutter, om visitationen af en sag skal ændres. Beslutningen kan ikke indbringes for familieretten. Familieretshuset skal orientere familien om ændringen af visitationen og vejlede om virkningerne af ændringen.

Der henvises til punkt 3.3. i vejledning om Familieretshuset vedrørende visitation.

2.2.1. Visitation til samlet behandling

Hvis parterne har flere sager under behandling i Familieretshuset, f.eks. en sag om skilsmisse og en sag om bidrag efter ægteskabsloven, kan sagerne visiteres til behandling sammen, hvis det findes hensigtsmæssigt. Det gælder også, hvis det kun er den ene sag, der omhandler spørgsmål efter ægteskabsloven, mens den anden sag er f.eks. en sag efter forældreansvarsloven, og hvis sagerne ikke er indledt i Familieretshuset på samme tidspunkt. Med den samlede visitation kan der skabes et samlet forløb, hvor der kan findes samlede løsninger, og hvor der tages højde for, at forskellige familieretlige spørgsmål ofte er indbyrdes sammenhængende.

Der kan dog være gode grunde til at behandle en families sager hver for sig. Det gælder bl.a., hvis forældrene er enige om f.eks. spørgsmålet om skilsmisse, men er uenige om den anden sag f.eks. om forældremyndighed. I det tilfælde skal skilsmissesagen som klart udgangspunkt ikke visiteres til behandling sammen med forældremyndighedssagen som en § 6-sag eller § 7-sag, da det vil betyde, at ægtefællerne uden grund skal vente på at få udstedt bevilling til skilsmisse. Hvis ægtefællerne først bliver enige om skilsmissen med støtte fra Familieretshuset under sagens behandling, "udskilles" skilsmissesagen, og visitationen for den del af sagen ændres til en § 5-sag, så ægtefællerne kan få udstedt en bevilling til skilsmisse og dermed lukke den del af deres konflikt. Det kan også i andre situationer være hensigtsmæssigt ikke at anvende samlet visitation, f.eks. hvis særskilt behandling og afslutning af ét familieretligt spørgsmål kan medvirke til at nedbringe konfliktniveauet eller fokusere både Familieretshusets og familiens ressourcer på løsning af hovedproblemet, eller hvis løsningen af sagerne ikke er afhængige af hinanden.

3. Behandlingen af sagen

Ved visitationen beskrevet i punkt 2 fastlægges, om der er tale om en enkel sag, der skal behandles som en § 5-sag efter lov om Familieretshuset, eller en mindre enkel sag, der skal behandles som en § 6-sag efter lov om Familieretshuset.

§ 5-sager

Sager efter ægteskabsloven, der visiteres til behandling som § 5-sager, er enkle sager, hvor parterne er enige, eller hvor det forventes, at parterne kan blive enige. Ud over rådgivning og konflikthåndtering er der i disse sager ikke behov for yderligere sagsbehandling grundet f.eks. spørgsmål om international kompetence. Det kan f.eks. være bevilling til separation eller skilsmisse efter § 42 i ægteskabsloven.

I § 5-sager afsluttes sagen i Familieretshuset efter § 25 i lov om Familieretshuset ved, at Familieretshuset f.eks. udsteder bevillingen til skilsmisse. Familieretshuset gennemfører ikke nogen sagsbehandling forud

for afslutningen af sagen, da parterne er enige, og det i visitationen er konstateret, at der ikke foreligger problemstillinger, der nødvendiggør sagsbehandling.

Familieretshuset skal, hvis en af ægtefællerne er umyndig, under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, være opmærksom på, at værger skriftligt skal godkende de vilkår for separationen eller skilsmissem, som er omfattet af værgemålet.

Bevillingen til separation eller skilsmisse har efter § 35, stk. 1, i lov om Familieretshuset virkning fra udstedelsen.

Familieretshuset skal anmelde separations- eller skilsmissebevillingen til CPR. Der henvises i denne forbindelse bl.a. til meddelelse fra CPR-kontoret om registrering af forældremyndighed og separation i CPR. Hvis der er tale om separations- eller skilsmissebevilling til udlændinge, der er statsborgere i andre lande end de nordiske, skal Familieretshuset endvidere foretage indberetning til Udlændingestyrelsen.

Familieretshusets udstedelse af bevilling til separation eller skilsmisse kan efter § 40, stk. 1, i lov om Familieretshuset ikke indbringes for familieretten, da forudsætningen for udstedelsen af bevillingen er, at parterne er enige. Familieretshuset skal dog efter anmodning genoptage behandlingen af sagen.

Parterne vil som udgangspunkt ikke blive tilbudt konflikthåndtering eller rådgivning under behandlingen af en § 5-sag efter ægteskabsloven. Dog gælder det, at forældre med fællesbørn under 18 år, som anmoder om skilsmisse efter § 42 a i ægteskabsloven skal gennemføre et obligatorisk digitalt forløb, som indeholder rådgivning om bl.a. børns reaktion i brudsituationen og det fælles forældreskab. Derudover følger det af § 22, stk. 2, i lov om Familieretshuset, at forældrene vil blive tilbudt en rådgivnings- og afklaringssamtale, og i øvrigt kan tilbydes rådgivning og konflikthåndtering efter § 21 i lov om Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til punkt 8 i vejledning om Familieretshuset.

Behandlingen af § 5-sager er nærmere beskrevet i punkt 4 i vejledning om Familieretshuset.

§ 6-sager

Sager efter ægteskabsloven, der visiteres til behandling som § 6-sager, er mindre enkle sager, hvor parterne ikke er enige.

I § 6-sager mødes parterne i Familieretshuset med en konflikthåndterende tilgang, og de støttes via konflikthåndtering og rådgivning til at nå til enighed om en løsning. Fokus i Familieretshuset er således på at forlige parterne. Familieretshuset tilrettelægger arbejdet med parterne ud fra forligspotentialet i den enkelte sag, og det vil således være individuelt, hvilke tilbud om konflikthåndtering og rådgivning som parterne vil få. Familieretshusets konflikthåndterings- og rådgivningstilbud er beskrevet i punkt 8 i vejledning om Familieretshuset. Ansvar for oplysning af sagen påhviler Familieretshuset.

Hvis parterne med støtte fra Familieretshuset når til enighed under sagens behandling i Familieretshuset, visiteres sagen til afslutning som en § 5-sag, hvor Familieretshuset f.eks. udsteder bevilling til separation.

Hvis parterne ikke med Familieretshusets støtte kan nå til enighed om en løsning, skal Familieretshuset træffe afgørelse eller indbringe sagen for familieretten til afgørelse, når sagen er oplyst. Det er Familieretshuset, der beslutter, hvornår sagen er oplyst, og der ikke er grundlag for at fortsætte forligsbestræbelserne. I vurderingen af sidstnævnte kan bl.a. indgå parternes reaktioner på den tilbudte konflikthåndtering og rådgivning, sagens genstand, eventuelt tidligere sager og konflikt- og løsningspotentialer. Det er ikke et krav, at alle konflikthåndterings- og rådgivningsmuligheder er udtømte, for, at Familieretshuset afslutter forligsbestræbelserne. Det skal kun være de muligheder, der er relevante for de pågældende

parter, som skal være afprøvede. Der kan dermed være sager, hvor det meget hurtigt kan konstateres, at det ikke er muligt at støtte parterne til at nå til enighed, og at det derfor er bedst, at der træffes afgørelse.

Afgørelsen træffes som udgangspunkt af Familieretshuset, jf. § 26 i lov om Familieretshuset. Det gælder dog ikke, hvis sagen indeholder komplicerede juridiske eller faktiske problemstillinger, såsom komplicerede spørgsmål om international kompetence. Sådanne sager skal Familieretshuset indbringe for familieretten til afgørelse, jf. § 27, stk. 2, nr. 1, i lov om Familieretshuset. Ligeledes træffes afgørelsen af familieretten, hvis sagen behandles sammen med f.eks. en sag om forældremyndighed, hvor afgørelsen træffes af familieretten, jf. § 27, stk. 2, nr. 3. Endelig træffes afgørelse i sager om omstødelse af ægteskab altid af familieretten, hvis sagen efter § 23 i ægteskabsloven anlægges af Familieretshuset.

Ved indbringelsen af en sag for familieretten til afgørelse efter § 27, stk. 2, skal der vedlægges en kort forklaring på, hvorfor sagen efter Familieretshusets opfattelse indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

Hvis afgørelse i sagen skal træffes af familieretten, indbringer Familieretshuset sagen for retten. Familieretshuset sender sagens akter til familieretten og angiver endvidere, hvilke parter der efter § 448 a i retsplejeloven anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte. Indbringelse af sager for familieretten til afgørelse er nærmere behandlet i punkt 5 i vejledning om Familieretshuset.

Hvis afgørelse i sagen træffes af Familieretshuset, kan afgørelsen efter § 39 i lov om Familieretshuset indbringes for familieretten. Anmodningen om, at afgørelsen indbringes, skal indgives til Familieretshuset inden fire uger efter, at parten har fået meddelelse om afgørelsen. Dette følger af § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Familieretshuset skal dog i alle tilfælde indbringe sagen, når der modtages en anmodning herom, da familieretten efter § 448 d i retsplejeloven i særlige tilfælde kan behandle sagen, uanset at anmodningen er indgivet for sent.

Familieretshuset skal ved indbringelse af sagen for familieretten vejlede ægtefællerne om muligheden for at søge fri proces, herunder om de økonomiske betingelser herfor. Det gælder uanset, om familieretten skal træffe afgørelse eller prøve Familieretshusets afgørelse.

Familieretshuset har, når der modtages en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten, i visse tilfælde efter § 41, stk. 3, i lov om Familieretshuset mulighed for at genoptage behandlingen af sagen. Det gælder, når anmodningen indeholder en ansøgning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger, sagen indeholder væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, eller der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have haft betydning for afgørelsen. Det bemærkes dog, at denne genoptagelsesmulighed efter § 41, stk. 4, ikke finder anvendelse for afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af et ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikkebestående.

Behandlingen af § 6-sager er nærmere beskrevet i punkt 5 i vejledning om Familieretshuset.

Henlæggelse

Familieretshuset kan også afslutte en sag ved at henlægge den. Dette vil særligt være relevant, hvis den anmodende ægtefælle eller begge ægtefæller uden lovlig grund udebliver fra vilkårsforhandling.

Hvis den anmodende ægtefælle udebliver, mens den anden ægtefælle møder og fastholder anmodningen, indkaldes ægtefællerne på ny til vilkårsforhandling.

Det bemærkes, at det er overladt til Familieretshuset efter et konkret skøn at vurdere, hvornår udeblivelse bør føre til, at sagen afsluttes. Det er således ikke en betingelse for, at Familieretshuset på eget initiativ

kan afslutte sagen, at der har været to forgæves indkaldelser, og at udeblivelsen er sket ”uden gyldig grund”.

Virkningstidspunkt m.v.

Efter § 34, stk. 1 og 2, i lov om Familieretshuset har afgørelser truffet af Familieretshuset som udgangspunkt virkning fra afgørelsestidspunktet, medmindre Familieretshuset fastsætter andet i afgørelsen. Dette gælder dog efter § 36, stk. 1, i lov om Familieretshuset ikke afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikkebestående. Disse afgørelser har i stedet virkning fra udløbet af fristen efter § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset på fire uger for at anmode om, at Familieretshusets afgørelse indbringes for familieretten, jf. § 36, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Det gælder dog ikke, hvis Familieretshuset inden fristens udløb har modtaget en anmodning om indbringelse af afgørelsen for familieretten. I disse tilfælde vil afgørelsen som beskrevet nedenfor have virkning fra det tidspunkt, der følger af retsplejeloven.

Fristen på fire uger i § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset regnes fra det tidspunkt, hvor parten har modtaget meddelelse om afgørelsen. Endelig følger det af § 36, stk. 2, i lov om Familieretshuset, at hvis en part frafalder retten til at indbringe afgørelsen for familieretten, har afgørelsen virkning fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager meddelelsen herom. Bestemmelserne i § 36, stk. 1 og 2, finder efter § 36, stk. 3, tilsvarende anvendelse for afgørelser om vilkår for separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab, når afgørelsen om vilkår træffes sammen med afgørelsen om separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab.

Der gælder efter § 37 i lov om Familieretshuset særlige regler for virkningstidspunktet for en række afgørelser efter ægteskabsloven. Det gælder afgørelser i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består eller er bortfaldet, afgørelser efter §§ 52 og 53 i ægteskabsloven om ændring af bidragsaftaler m.v., og afgørelser efter § 58 om ændring af en aftale, der er indgået med henblik på separation eller skilsmisse, om fordelingen af formuen, pligten til at betale ægtefællebidrag eller andre vilkår. Efter § 37, stk. 1 og 2, i lov om Familieretshuset har disse afgørelser virkning to uger efter, at afgørelsen er truffet, medmindre Familieretshuset har bestemt andet i afgørelsen. Det gælder dog ikke, hvis der inden dette tidspunkt er modtaget en anmodning om indbringelse af afgørelsen for familieretten eller om genoptagelse. Hvis Familieretshuset genoptager sagen, vil virkningstidspunktet være afhængigt af tidspunktet for den nye afgørelse. Hvis sagen indbringes for familieretten, følger virkningstidspunktet af retsplejelovens regler.

Endelig gælder efter § 37, stk. 4, at hvis en part frafalder retten til at indbringe afgørelsen for familieretten, har afgørelsen virkning fra Familieretshusets modtagelse af denne meddelelse.

Det bemærkes, at i sager, hvor flere parter ikke får medhold i deres påstande, skal alle disse parter have frafaldet retten til at anmode om indbringelse af afgørelsen, og virkningstidspunktet regnes i sådanne situationer fra tidspunktet for modtagelsen af meddelelse fra den sidste part om frafald af retten til domstolsprøvelse. Denne situation opstår f.eks. i sager om bidragspligt efter skilsmisse, hvor den ene ægtefælle anmoder om bidragspligt i ti år, mens den anden ægtefælle anmoder om, at der ikke er bidragspligt. Træffer Familieretshuset afgørelse om bidragspligt i tre år, kan begge ægtefæller anmode om domstolsprøvelse af afgørelsen, og hvis afgørelsen skal have virkning før udløbet af fire ugers fristen, skal begge ægtefæller have frafaldet retten til domstolsprøvelse.

Efter § 38 i lov om Familieretshuset kan afgørelsen fuldbyrdes fra virkningstidspunktet.

Efter § 41, stk. 2, i lov om Familieretshuset har Familieretshuset en generel mulighed for i afgørelsen at bestemme, at indgivelse af en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten har opsættende virkning.

Retsvirkningen af en afgørelse, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, regnes fra den dag, hvor afgørelsen blev truffet, når der ikke anmodes om indbringelse af afgørelsen for familieretten inden for fire ugers fristen i § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset, eller når retten til indbringelse frafalder. Dette følger af § 36, stk. 3.

Samlet afgørelse om separation og skilsmisse og ægtefællebidrag m.v.

Efter § 36, stk. 4, i Familieretshusloven finder bestemmelserne virkningstidspunktet for afgørelser om separation og skilsmisse i § 36, stk. 1 og 2, tilsvarende anvendelse for afgørelser om vilkår for separationen eller skilsmissen, når afgørelsen om vilkår træffes sammen med separations eller skilsmisseafgørelsen.

Bestemmelsen i stk. 4 indebærer, at ved f.eks. en afgørelse om skilsmisse på vilkår af, at den ene ægtefælle har ægtefællebidragspligt over for den anden ægtefælle, har afgørelsen om vilkåret ikke virkning fra et tidligere tidspunkt end afgørelsen om skilsmisse.

Med bestemmelsen i stk. 4 kan Familieretshuset i sager om separation og skilsmisse træffe en samlet afgørelse om separation eller skilsmisse, om vilkårene herfor og om størrelsen af et eventuelt ægtefællebidrag. Den samlede afgørelse har virkning, når fire ugers fristen i § 41, stk. 1, for anmodning om domstolsprøvelse er udløbet.

De tre elementer i en sådan samlet afgørelse kan hver for sig indbringes for familieretten til prøvelse.

4. International kompetence

Når Familieretshuset modtager en anmodning efter ægteskabsloven skal Familieretshuset altid undersøge, om der er international kompetence til at behandle sagen i Danmark. Er der ikke kompetence til at behandle sagen i Danmark, skal sagen afvises.

Reglerne om international kompetence i sager om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab og om et ægteskabs beståen fremgår for Familieretshuset af § 43 a i ægteskabsloven og for familieretten af § 448 f i retsplejeloven. Bestemmelsen i § 43 a i ægteskabsloven henviser til, at Familieretshuset har kompetence, når reglerne i § 448 f i retsplejeloven er opfyldte.

Af § 448 f i retsplejeloven fremgår, at en sag om separation, skilsmisse omstødelse af ægteskab eller et ægteskabs beståen kan behandles i Danmark i følgende situationer:

- Sagsøgte har bopæl her.
- Sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de seneste to år eller tidligere har haft bopæl her.
- Sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at sagsøgeren på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i det land, hvor sagsøgeren har bopæl.
- Begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig, at sagen behandles i Danmark.
- Skilsmisse søges på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de seneste fem år.

Sager om omstødelse af ægteskab eller om et ægteskabs beståen kan også behandles i Danmark, når ægteskabet er indgået i Danmark.

Sager om separation og skilsmisse mellem to personer af samme køn kan også behandles i Danmark, hvis ægteskabet er indgået her, og ingen af ægtefællerne bor i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarer til den danske. En tilsvarende bestemmelse fremgår af § 5, stk. 3, i lov om registreret partnerskab, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. oktober 2005 med senere ændringer. Lov om registreret partnerskab er ophævet fra den 15. juni 2012, men finder fortsat anvendelse på partnerskaber, som er registreret før denne dato.

Efter retsplejelovens § 448 f, stk. 4, kan kompetencereglerne i § 448 f, stk. 1 og 2, som beskrevet ovenfor fraviges ved overenskomst med fremmed stat. Dette er sket ved Den Nordiske Ægteskabskonvention, der dog kun gælder for ægteskab mellem to personer af forskelligt køn. Henvisningen til retsplejelovens 448 f, stk. 4, medfører således, at Familieretshusets internationale kompetence ligeledes er reguleret af denne overenskomst.

Det er forholdene på tidspunktet for Familieretshusets modtagelse af sagen, der er afgørende for Familieretshusets internationale kompetence. Den omstændighed, at forholdene ændres under Familieretshusets behandling af sagen, f.eks. at en af ægtefællerne flytter fra Danmark, medfører således ikke, at danske myndigheder mister kompetencen til at behandle sagen, heller ikke selvom Familieretshuset indbringer sagen for familieretten til afgørelse.

Der henvises i øvrigt til vejledning om international kompetence i sager om separation og skilsmisse.

5. Dokumentation m.v.

Som udgangspunkt skal der ved behandlingen af en anmodning om separation eller skilsmisse alene fremlægges følgende dokumentation:

- Vielsesattest eller anden dokumentation for ægteskabet, hvis det er indgået i udlandet.
- Hvis der anmodes om skilsmisse på baggrund af en separation meddelt i udlandet, skal det originale separationsdokument (bevilling, dom eller tilsvarende) fremlægges.
- Eventuel erklæring fra parterne om utroskab. Dette vil dog normalt fremgå af anmodningen.
- En eventuel aftale om bidragspligt.

Er der konkret behov for det, kan Familieretshuset anmode ægtefællerne om yderligere dokumentation m.v.

Hvis et udenlandsk ægteskab er registreret i CPR, er det dog ikke nødvendigt at fremlægge en vielsesattest eller anden dokumentation for ægteskabet. Familieretshuset kan umiddelbart lægge denne oplysning til grund for behandlingen af ansøgningen om separation eller skilsmisse. Er Familieretshuset i tvivl om de registrerede oplysninger om ægteskabet i CPR, kan Familieretshuset bede om, at vielsesattesten fremlægges.

Er et udenlandsk ægteskab derimod ikke registreret i CPR, skal Familieretshuset, når vielsesattesten eller anden dokumentation for ægteskabet er modtaget, tage stilling til, om ægteskabet kan anerkendes efter dansk ret. Der henvises til kapitel 9 i vejledning om behandling af ægteskabssager og til vejledning om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet. Vurderer Familieretshuset, at ægteskabet kan anerkendes, kan der udfærdiges en bevilling, hvis de øvrige betingelser herfor er opfyldt.

Hvis det i forbindelse med anerkendelsen af et udenlandsk ægteskab efter dansk ret viser sig, at det ikke er muligt at fremskaffe tilstrækkelig dokumentation for ægteskabet i overensstemmelse med retningslinjerne i de nævnte vejledninger, skal Familieretshuset træffe afgørelse efter § 26 i lov om Familieretshuset om, at der ikke kan udstedes en bevilling eller indbringe sagen for familieretten til afgørelse efter § 27, stk. 2, nr. 1, i lov om Familieretshuset, hvis sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger. Hvis afgørelsen træffes af Familieretshuset, kan afgørelsen efter anmodning indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset. Familieretshuset kan undtagelsesvist udfærdiges en bevilling, hvis det efter en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger findes ubetænkeligt at lægge til grund, at parterne har indgået ægteskab med hinanden.

Anmodes der om skilsmisse på baggrund af en dansk separationsbevilling eller -dom, vil Familieretshuset normalt være i besiddelse af en kopi af bevillingen eller dommen. Er dette ikke tilfældet, kan det være nødvendigt at bede parterne om at indsende en kopi af bevillingen eller dommen.

6. Betingelserne for separation og skilsmisse

6.1. Separation og skilsmisse ved enighed

Ægtefæller har efter § 29 i ægteskabsloven ret til separation eller skilsmisse, når de er enige om separationen eller skilsmissen. Ved enighed forstås, at ægtefællerne er enige om separationen eller skilsmissen og om vilkårene herfor, jf. § 42, stk. 1, i ægteskabsloven. Ægtefæller, der er enige om at blive skilt, kan således søge om direkte skilsmisse uden en forudgående separation efter § 29 i ægteskabsloven, men kan også vælge først at blive separeret og så senere søge om skilsmisse. Bevilling til skilsmisse efter § 29 kan for forældre med fælles børn under 18 år ikke udstedes, inden udløbet af en refleksionsperiode og gennemførelse af et obligatorisk digitalt forløb, jf. § 42 a i ægteskabsloven. Dette gælder dog ikke, hvis ægtefællerne har været separerede i seks måneder eller længere. Refleksionsperioden beskrives nærmere i punkt 6.1.1.

Den ægtefælle, der har indgivet en anmodningen om direkte skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, kan under behandlingen af sagen uden betaling af nyt gebyr som beskrevet i punkt 6.4. anmode Familieretshuset om, at anmodningen om direkte skilsmisse ændres til en anmodning om skilsmisse efter de øvrige bestemmelser i ægteskabsloven eller om separation. I givet fald skal de øvrige skilsmissebetingelser i §§ 32-36 være opfyldte for, at der kan meddeles skilsmisse, f.eks. at ægtefællerne på grund af uoverensstemmelser har levet adskilt i de sidste to år. Blev anmodningen om direkte skilsmisse indgivet af ægtefællerne i enighed, kan enhver af dem anmode om, at anmodningen ændres. Hvis ægtefællerne er omfattede af kravet i § 42 a i ægteskabsloven om en refleksionsperiode, skal Familieretshuset have modtaget anmodningen inden udløbet af fristen i § 42 a, stk. 2, i ægteskabsloven på en måned efter refleksionsperiodens udløb.

6.1.1. Refleksionsperiode

For forældre, der er enige om en direkte skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, og som har fælles børn, der ikke er fyldt 18 år, kan bevilling til skilsmisse først udstedes efter en refleksionsperiode på tre måneder fra Familieretshusets modtagelse af, at begge forældre har tilsluttet sig ansøgningen. Dette følger af § 42 a i ægteskabsloven. Det følger endvidere af denne bestemmelse, at det er et krav for udstedelse af bevillingen, at forældrene har gennemført et obligatorisk digitalt forløb, og at begge forældre inden for en måned efter udløbet af refleksionsperioden har bekræftet anmodningen om skilsmisse. På tidspunktet for bekræftelsen af anmodningen skal betingelserne i § 42 i ægteskabsloven fortsat være opfyldte.

I refleksionsperioden tilbydes forældrene efter § 22, stk. 2, i lov om Familieretshuset en rådgivnings- og afklaringssamtale. Familieretshuset kan endvidere efter behov tilbyde forældrene anden rådgivning og konflikthåndtering efter § 21 i lov om Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til punkt 8 om rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud i vejledning om Familieretshuset.

Refleksionsperioden er en mulighed for, at forældrene kan reflektere både over, hvorvidt de ønsker en skilsmisse, men også hvordan de i givet fald bedst kan passe på deres børn og fortsætte det fælles forældreskab. Refleksionsperioden skal således understøtte forældrenes mulighed for at arbejde med deres forhold og blive bedre til at forstå børns reaktion på en skilsmisse, herunder gennem det obligatoriske digitale forløb.

Kravet om en refleksionsperiode gælder efter § 42 a, stk. 4, ikke, hvis ægtefællerne har været separerede i mindst seks måneder. Perioden regnes fra tidspunktet for udstedelse af bevillingen til separation til tidspunktet for indgivelse af anmodning om skilsmisse efter § 29. Det bemærkes i den forbindelse, at en ægtefælle efter § 30, stk. 2, har ret til direkte skilsmisse efter seks måneders separation.

Kravet om en refleksionsperiode finder derimod anvendelse, hvis ægtefællerne anmoder om direkte skilsmisse efter § 29, inden de har været separerede i seks måneder. I så fald har den forløbne separationsperiode ikke har betydning for længden af refleksionsperioden. Familieretshuset skal vejlede ægtefællerne herom. Familieretshuset skal endvidere vejlede ægtefællerne om, at de har mulighed for at få sagen sat i bero, indtil der er forløbet seks måneder fra separationen, hvorefter ægtefællerne kan blive skilt efter § 30, stk. 2, i ægteskabsloven, dvs. efter seks måneders separation.

Kravet om en refleksionsperiode finder endvidere ikke anvendelse, når der ansøges om direkte skilsmisse efter §§ 32-36 i ægteskabsloven på baggrund af, at samlivet har været ophævet i to år, der foreligger utroskab, vold, herunder psykisk vold, seksuelle overgreb, bigami eller børnebortførelse.

Refleksionsperioden regnes fra Familieretshusets modtagelse af anmodningen om direkte skilsmisse, dvs. fra det tidspunkt, hvor begge ægtefæller har tilsluttet sig ansøgningen. Hvis en vilkårsforhandling fører til, at begge ægtefæller tilslutter sig anmodningen, regnes refleksionsperioden fra datoen for vilkårsforhandlingen.

Obligatorisk digitalt forløb

Forældrene skal i refleksionsperioden gennemføre et obligatorisk digitalt forløb. Det digitale forløb har til formål at understøtte forældrenes mulighed for at arbejde med deres relation og blive bedre til at forstå børns reaktion på en skilsmisse. Forældrene kan gennem forløbet tilegne sig viden og værktøjer på egen hånd.

Familieretshuset stiller det digitale forløb til rådighed for forældrene og yder rådgivning om forløbet. Forældrene indleder forløbet ved, at Familieretshuset tilsender dem hver et link. Efter afslutningen af forløbet kan forældrene kvittere for gennemførelsen, hvis de fortsat ønsker en skilsmisse. Til brug for behandlingen af forældrenes anmodning om skilsmisse registrerer Familieretshuset, hvornår en forælder har kvitteret for gennemførelsen af forløbet. Efter gennemførelsen gives forælderen adgang til et link, hvor en eventuel genbekræftelse af ønsket om direkte skilsmisse kan ske.

Det følger af § 42 a, stk. 3, i ægteskabsloven, at hvis en forælder er undtaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening efter § 58 d, stk. 3, i ægteskabsloven, skal forælderen gennemføre forløbet på skriftligt grundlag. Dette indebærer, at Familieretshuset sørger for, at forælderen modtager skriftligt materiale, der indholdsmæssigt svarer til det digitale forløb. Forælderen skal ved bekræftelsen af anmodningen om skilsmisse afgive erklæring om at have gennemført det digitale forløb på skriftligt grundlag.

Rådgivnings- og afklaringssamtale

Efter § 22, stk. 2, i lov om Familieretshuset tilbydes forældrene i refleksionsperioden en rådgivnings- og afklaringssamtale. Rådgivnings- og afklaringssamtalen har til formål som en integreret del af refleksionsperioden at bibringe forældrene forståelse for børnenes situation. Samtalen skal give forældrene viden om samlivsophævelsens betydning for barnet og om den bedste måde at støtte barnet på både i perioden umiddelbart efter samlivsophævelsen og på længere sigt.

Samtalen afholdes i løbet af refleksionsperioden med henblik på, at forældrene gives viden og redskaber til at hjælpe barnet i den svære situation, som barnet kan stå i umiddelbart efter bruddet mellem forældrene. Samtidigt giver afholdelse af rådgivnings- og afklaringssamtalen kort tid efter samlivsophævelsen

mulighed for, at samtalen kan danne grundlag for, at der etableres et stabilt grundlag for forældrenes fremtidige samarbejde om deres børn, og at konflikter mellem forældrene forebygges.

Hvis forældrene har behov for rådgivning efter udløbet af refleksionsperioden, kan Familieretshuset tilbyde børnesagkyndig rådgivning. Dette gælder uanset, om forældrene har deltaget i en rådgivnings- og afklaringssamtale eller ej.

Alle forældre, der er omfattede af § 42 a i ægteskabsloven, skal tilbydes en rådgivnings- og afklarings-samtale. Familieretshuset skal således ikke foretage en vurdering af, hvorvidt samtalen vil kunne være til hjælp for forældrene, medvirke til at forlige dem eller dæmpe deres konfliktniveau.

Rådgivnings- og afklaringssamtalen afholdes som udgangspunkt for forældrene sammen. Dette skal dog fraviges, hvis den ene forælder eller dennes barn har været udsat for vold fra den anden forælder, eller der er mistanke herom, jf. § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset. Samtalen kan dog uanset dette afholdes for forældrene sammen, hvis begge forældre er indforståede hermed.

Rådgivnings- og afklaringssamtalen kan afholdes for den ene forælder alene, hvis den anden forælder ikke ønsker at deltage i samtalen.

Bekræftelse af anmodningen om skilsmisse

Begge forældre skal, for at der kan udstedes bevilling til skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, bekræfte anmodningen om skilsmisse inden for en måned efter udløbet af refleksionsperioden. Bekræftelsen kan ikke afgives inden udløbet af refleksionsperioden og kan ikke afgives inden, det obligatoriske digitale forløb er gennemført.

Fristen regnes fra udløbet af det døgn, hvor refleksionsperioden udløber, dvs. tre måneder efter Familieretshusets modtagelse af anmodningen om skilsmisse. Fristen udløber ved udgangen af det døgn, hvor der er gået en måned fra udløbet af refleksionsperioden. Det afgørende for, hvorvidt fristen er overholdt, er, om bekræftelsen er afgivet inden fristen. Det har ikke betydning, hvornår Familieretshuset har modtaget bekræftelsen.

I de fleste sager er forældrene omfattede af kravet om anvendelse af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning ved afgivelsen af bekræftelsen, og der vil derfor være samtidighed mellem, hvornår bekræftelsen er afgivet, og hvornår Familieretshuset har modtaget bekræftelsen. At fristen er overholdt, hvis bekræftelsen er afgivet inden for fristen, har betydning for forældre, der er fritaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening, jf. § 58 d, stk. 3, i ægteskabsloven. Det er parten, der har bevisbyrden for, at bekræftelsen er afgivet inden for fristen. For parter i udlandet og andre, der er undtaget fra kravet om digital selvbetjening, kan dette opfyldes ved at sende bekræftelsen rekommanderet.

Begge forældre skal inden for fristen bekræfte, at de fortsat ønsker skilsmisse. Såfremt en eller begge forældre ikke afsender bekræftelsen inden for fristen, bortfalder ansøgningen om skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven. Hvis forældrene efterfølgende ønsker at blive skilt, skal de indgive en ny ansøgning om skilsmisse og herunder betale et nyt gebyr. Søger forældrene om direkte skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, skal de på ny opfylde kravene i § 42 a i ægteskabsloven om en refleksionsperiode m.v.

Afslag på udstedelse af skilsmissebevilling

Hvis forældrene ikke opfylder kravene i § 42 a i ægteskabsloven, fordi de ikke har bekræftet anmodningen inden for fristen, ikke har gennemført det obligatoriske digitale forløb eller ikke opfylder betingelserne for skilsmisse i § 42, skal Familieretshuset give afslag på at udstede en skilsmissebevilling. Afgørelsen om afslag kan efter § 39 i lov om Familieretshuset indbringes for familieretten. Anmodningen om, at

afgørelsen indbringes, skal indgives til Familieretshuset inden fire uger efter, at parten har fået meddelelse om afgørelsen. Dette følger af § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Familieretshuset skal dog i alle tilfælde indbringe sagen efter anmodning, da familieretten efter § 448 d, stk. 1, i retsplejeloven i særlige tilfælde kan behandle sagen, uanset at anmodningen er indgivet for sent.

Familieretshuset har, når der modtages en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten, i visse tilfælde efter § 41, stk. 3, i lov om Familieretshuset mulighed for at genoptage behandlingen af sagen. Det gælder, når anmodningen indeholder en ansøgning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger, sagen indeholder væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, eller der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have haft betydning for afgørelsen.

Familieretshuset skal ved afslag på udstedelse af skilsmissebevilling vejlede forældrene om, at de skal indgive en ny ansøgning, hvis de vil skilles, og at de i så fald efter § 39 i ægteskabsloven skal betale et nyt gebyr for indgivelse af anmodningen som beskrevet i punkt 6.4. Familieretshuset skal også vejlede forældrene om muligheden efter § 27 i lov om ægtefællers økonomiske forhold, jf. lovebekendtgørelse nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, for at opretholde den ophørsdag for formuefællesskabet, der blev etableret ved indgivelsen af anmodningen om direkte skilsmisse.

6.2. Separation og skilsmisse ved uenighed

Hvis ægtefællerne ikke er enige om separation eller skilsmisse, herunder om vilkårene for separationen eller skilsmissen, visiteres sagen i Familieretshuset til behandling som en § 6-sag. Afgørelse om separation eller skilsmisse træffes i § 6-sager som udgangspunkt af Familieretshuset, jf. § 26 i lov om Familieretshuset. Familieretshusets afgørelse kan efter anmodning indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset. Hvis sagen indeholder komplicerede juridiske eller faktiske problemstillinger eller behandles sammen med en sag, hvor familieretten skal træffe afgørelse, skal Familieretshuset dog indbringe sagen for familieretten til afgørelse, jf. § 27, stk. 2, i lov om Familieretshuset. Behandlingen af § 6-sager er nærmere beskrevet i punkt 3 i denne vejledning og i punkt 5 i vejledning om Familieretshuset.

En ægtefælle har ret til separation og ret til skilsmisse efter seks måneders separation.

6.3. Skilsmisse

6.3.1. Skilsmisse efter separation

En ægtefælle har ret til skilsmisse efter seks måneders separation. En ægtefælle, der ønsker skilsmisse efter en forudgående separation, kan, uanset at den anden ægtefælle ikke er enig heri, således blive skilt efter seks måneders separation. Ægtefæller, der er separerede og senere bliver enige om skilsmisse, herunder om vilkårene for skilsmissen, har ret til skilsmisse, også selvom separationsperioden på seks måneder ikke er udløbet. Dette gælder, uanset om ægtefællerne er separerede på baggrund af enighed eller uenighed. Det bemærkes dog, at hvis ægtefællerne har fællesbørn under 18 år, er de omfattede af kravet om en refleksionsperiode. Der henvises i denne forbindelse til punkt 6.1.1.

Hvis samlivet efter separationen er fortsat eller genoptaget, bortfalder separationen som udgangspunkt. Hvis dette er tilfældet, kan der ikke meddeles skilsmisse på grundlag af separationen. Der kan derimod meddeles separation på ny. Hvis ægtefællerne er enige herom, eller hvis der foreligger en grund til direkte skilsmisse, kan der også meddeles skilsmisse. Hvis der er tvivl om, hvorvidt samlivet efter separationen har været fortsat eller genoptaget, kan der ikke meddeles skilsmisse. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis det af CPR fremgår, at ægtefællerne har haft fælles bopæl siden separationen eller i

en afgrænset periode efter separationen, og ægtefællerne ikke kan sandsynliggøre, at de trods den fælles adresse ikke har fortsat eller genoptaget samlivet ud over en kortere periode.

Det kan også være tilfældet, hvis der foreligger anden dokumentation for, at samlivet efter separationen har været fortsat eller genoptaget, selvom ægtefællerne oplyser, at dette ikke er tilfældet.

Ægtefællerne har i øvrigt mulighed for at anmode om, at der særskilt tages stilling til spørgsmålet om, hvorvidt separationen består eller er bortfaldet.

Vilkår for skilsmissen

Hvis ægtefællerne ikke er enige om vilkårene for skilsmissen, afholdes der som udgangspunkt vilkårsforhandling. Der henvises i denne forbindelse til punkt 8.

Der afholdes ikke vilkårsforhandling, hvis vilkårene for separationen også gælder for tiden efter skilsmissen, medmindre parterne selv ønsker det.

Der kan kun meddeles skilsmisse ved bevilling på grundlag af separation uden udtrykkeligt samtykke, hvis der ved separationen er taget stilling til alle vilkår for skilsmissen. Dette indebærer, at vilkåret om bidragspligt ved separationen også skal gælde for skilsmissen (gennemgående vilkår).

Hvis ægtefællerne ikke ved separationen har taget stilling til bidragspligten efter skilsmissen, men i separationsperioden er blevet enige herom og ikke ønsker vilkårsforhandling, kan skilsmisse også meddeles uden afholdelse af vilkårsforhandling.

Fremgangsmåden ved skilsmisse uden udtrykkeligt samtykke

Når Familieretshuset modtager en anmodning om skilsmisse på grundlag af separation fra den ene ægtefælle, orienterer Familieretshuset den anden ægtefælle om anmodningen (varslingsbrev nr. 1) og beder den anden ægtefælle oplyse, om denne vil medvirke til skilsmisse. Dette brev kan sendes som almindelig brevpost eller som brev til partens digitale postkasse, hvis parten har en sådan.

Hvis den anden ægtefælle ikke besvarer henvendelsen, sender Familieretshuset endnu et brev (varslingsbrev nr. 2). Ved dette brev orienteres den anden ægtefælle om, at der vil blive meddelt bevilling til skilsmisse på vilkårene for separationen, medmindre ægtefællen protesterer herimod.

Der fastsættes en svarfrist på mindst 20 dage fra modtagelsen. Fristen bør være længere, hvis ægtefællen opholder sig i udlandet.

For at sikre, at varslingsbrev nr. 2 er kommet frem, sendes det til den anden ægtefælles digitale postkasse.

Hvis den anden ægtefælle ikke har en digital postkasse, enten fordi ægtefællen er undtaget fra kravet herom, eller fordi ægtefællen af andre årsager ikke har en digital postkasse, sendes brevet til ægtefællen som almindelig brevpost med afleveringsattest. Har den anden ægtefælle adresse i udlandet, kan brevet ikke sendes med afleveringsattest, men skal i stedet sendes rekommanderet med modtagelsesbevis. Når afleveringsattesten eller modtagelsesbeviset kommer retur, skal Familieretshuset sikre sig, at den er udfyldt korrekt med angivelse af, hvordan og hvornår brevet er afleveret, eller at der er kvitteret for modtagelsen. Hvis attesten m.v. ikke er udfyldt korrekt, kan Familieretshuset forhøre sig nærmere hos PostNord. Ellers fremsendes der et nyt brev med afleveringsattest m.v. I relation til parter med bopæl i udlandet henvises til punkt 9.7. i vejledning om Familieretshuset.

Familieretshuset kan også på anden måde end ved afleveringsattest eller modtagelsesbevis sikre sig, at ægtefællen har modtaget brevet. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis ægtefællen kontakter Familieretshu-

set i anledning af brevet, eller ægtefællen i en telefonsamtale med Familieretshuset i anden anledning bekræfter, at brevet er modtaget. I så fald noteres dette på sagen efter offentlighedslovens § 13. Familieretshuset behøver således ikke altid afvente, at afleveringsattesten eller modtagelsesbeviset kommer retur.

Endvidere kan Familieretshuset, hvis ægtefællen i anden anledning er til møde i Familieretshuset, i forbindelse med mødet udlevere varslingsbrev nr. 2 og notere, hvornår brevet er udleveret til ægtefællen personligt.

Uanset om varslingsbrev nr. 2 er sendt til den anden ægtefælles digitale postkasse, eller om brevet er sendt med almindelig brevpost med afleveringsattest eller med modtagelsesbevis, og det er dokumenteret, at brevet er kommet frem til ægtefællen, kan Familieretshuset, hvis den anden ægtefælle ikke reagerer inden den fastsatte frist, meddele bevilling til skilsmisse. Hvis ægtefællen reagerer inden fristen og svarer bekræftende på anmodningen, kan der ligeledes meddeles bevilling til skilsmisse.

Svarer ægtefællen benægtende, tilbyder Familieretshuset som udgangspunkt ægtefællerne rådgivning og konflikthåndtering. Der henvises i denne forbindelse til punkt 9. Hvis det ikke lykkes at forlige ægtefællerne træffer Familieretshuset afgørelse efter § 26 i lov om Familieretshuset eller indbringer sagen for familieretten til afgørelse efter § 27 i lov om Familieretshuset.

6.3.2. Skilsmisse på grundlag af utroskab

En ægtefælle har ret til skilsmisse, hvis den anden ægtefælle har været utro, jf. ægteskabslovens § 33. Dette gælder dog kun, hvis ægtefællen indgiver anmodning om skilsmisse inden seks måneder efter, at ægtefællen har fået kendskab hertil, og inden to år efter at den anden ægtefælle har været utro. Der kan ikke meddeles skilsmisse på grundlag af utroskab, der er begået i en separationsperiode. Endvidere kan der ikke meddeles skilsmisse på grundlag af utroskab, hvis ægtefællen har tilgivet den anden ægtefælle eller på anden måde har frafaldet retten til skilsmisse.

Det er kun den ikke-utro ægtefælle, der har ret til skilsmisse på grundlag af den anden ægtefælles utroskab. Den utro ægtefælle kan således ikke gennemtvinge en skilsmisse på grundlag af egen utroskab.

Dette er dog ikke til hinder for, at en utro ægtefælle anmoder om skilsmisse på grundlag af utroskab. Den anden ægtefælle skal dog tiltræde anmodningen og være enig i, at der meddeles skilsmisse på grundlag af utroskab.

Ægtefællerne skal afgive en fælles erklæring om, at den ene part har været utro. Erklæringen kan afgives i forbindelse med anmodningen om skilsmisse. Erklæringen afgives skriftligt, medmindre Familieretshuset bestemmer andet.

6.3.3. Skilsmisse på grundlag af to års faktisk adskillelse

Hvis ægtefællerne har levet adskilt de seneste to år på grund af uoverensstemmelser, har hver af ægtefællerne ret til skilsmisse, jf. ægteskabslovens § 32. Det vil normalt fremgå af CPR, om ægtefællerne har levet adskilt i de seneste to år. Er dette ikke tilfældet, må det vurderes, om ægtefællernes forklaring herom kan lægges til grund. Derudover bør ægtefællerne afgive en erklæring om, at adskillelsen skyldes uoverensstemmelser. Dette vil normalt fremgå af anmodningen om skilsmisse.

6.3.4. Skilsmisse på grundlag af vold, herunder psykisk vold, og seksuelle overgreb

En ægtefælle har ret til skilsmisse, hvis den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold eller psykisk vold eller har udøvet et seksuelt overgreb mod ægtefællen, mod ægtefællernes børn, mod ægtefællens eller ægtefællernes børns nærmeste pårørende, som ægtefællen eller ægtefællernes børn er knyttet til, eller mod andre børn, jf. ægteskabslovens § 34, stk. 1. Der er dog kun ret til skilsmisse, hvis ægtefællen indgiver

anmodning herom inden et år efter, at ægtefællen har fået kendskab til volden eller det seksuelle overgreb, og inden tre år efter volden eller det seksuelle overgreb er begået, jf. § 34, stk. 2, i ægteskabsloven.

Efter praksis er det ikke et krav, at den ægtefælle, der har udøvet forholdet, er idømt straf herfor. Ved vurderingen af en sag om skilsmisse på grund af vold eller seksuelt overgreb, skal Familieretshuset som led i oplysningen af sagen dog af egen drift påse, at forholdet er dokumenteret. Dokumentation vil normalt foreligge i form af en straffedom eller i mangel heraf eventuelle politirapporter sammen med den pågældende ægtefælles erkendelse af forholdet eller eventuelt kun en forklaring fra begge ægtefæller, normalt suppleret med en lægeerklæring, hvis der er tale om fysisk vold eller seksuelle overgreb, eller en erklæring fra en psykolog eller psykiater, hvis der er tale om psykisk vold eller seksuelle overgreb.

Psykisk vold

Begrebet psykisk vold skal forstås i overensstemmelse med § 243 i straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 20. september 2018 med senere ændringer. Det fremgår heraf, at den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold.

Psykisk vold skal således være udøvet over en person i gerningsmandens husstand, f.eks. en ægtefælle, samlever, forælder, plejeforælder eller søskende, eller en person med nær tilknytning til husstanden. Sidstnævnte drejer sig f.eks. om en tidligere ægtefælle, der stadig jævnligt kommer i husstanden, f.eks. fordi fællesbørn har bopæl der, en onkel, der er involveret i opdragelsen af gerningsmandens børn, eller gerningsmandens kæreste, der ikke bor sammen med gerningsmanden. Ved vurderingen af, om en person er nært knyttet til husstanden, kan bl.a. indgå, om gerningsmanden har eller tidligere har haft folkeregisteradresse på samme adresse som offeret, om der er et afhængighedsforhold mellem gerningsmanden og offeret, om gerningsmanden og offeret er beslægtede, om gerningsmanden jævnligt kommer i offerets hjem, og om gerningsmanden og offeret jævnligt har kontakt via digitale tjenester.

Det er en betingelse for, at der er tale om psykisk vold, at adfærden er foretaget gentagne gange. Enkeltstående krænkelse er ikke psykisk vold. Er der tale om meget alvorlige krænkelse, kan få tilfælde dog være tilstrækkeligt. Kravet om gentagen adfærd indebærer ikke, at adfærden skal bestå af samme type af krænkelse. Adfærden kan ofte karakteriseres som et regime, der er præget af utryghed og frygt for, at vold, seksuelle overgreb, trusler, tvang eller andre krænkelse fortsætter.

Adfærden skal endvidere være foregået over en vis periode. Hvad der forstås herved, afhænger af en samlet konkret vurdering, hvor bl.a. intensiteten og den potentielle skadevirkning af adfærden indgår.

Psykisk vold består af groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd. Med nedværdigende handlinger forstås en adfærd, der er egnet til at ydmyge eller nedgøre offeret. Der kan f.eks. være tale om, at gerningsmanden åbenlyst behandler offeret dårligere end andre, at offeret berøves muligheden for at få indflydelse på egne forhold, eller at offeret tvinges til at gøre eller tåle noget, som offeret ikke bryder sig om eller opfatter som uværdigt. Det er ikke et krav, at andre end gerningsmanden er vidne til ydmygelsen.

Ved forulempende handlinger forstås primært chikanerende eller generende adfærd. Der kan f.eks. være tale om, at gerningsmanden kontakter offerets arbejdsplads, familie og venner m.v. for at sprede falske rygter om offeret, at der gives fejlagtig information til offentlige myndigheder, herunder indgives falske anmeldelser til politiet, at der sendes private billeder af offeret til andre, eller at gerningsmanden ofte sender beskeder til offeret om, at gerningsmanden ved, hvor offeret er.

Krænkende adfærd er et bredt begreb, som bl.a. omfatter adfærd, der er egnet til at skade offerets ære eller selvfølelse, eller som i øvrigt kan påvirke offerets psykiske integritet negativt. Det vil typisk være et element i den krænkende handling, at offeret oplever at få sine grænser overskrevet, f.eks. seksuelt eller ved overvågning. Krænkende adfærd kan også foreligge, hvis offeret overværer handlinger over for sine nærmeste, der opleves som ubehagelige eller chokerende, f.eks. hvis et barn overværer vold, psykisk vold eller andre overgreb over for barnets forældre eller søskende, eller en forælder overværer sådanne overgreb over sit barn. Krænkende adfærd omfatter også manipulerende adfærd, som f.eks. påvirkning af offerets tanker, holdninger eller adfærd ved udspekulerede, vildledende, agiterende eller forførende handlinger.

Som eksempel på adfærd, der efter en konkret vurdering kan udgøre psykisk vold, kan nævnes:

- Isolation af offeret fra familie og netværk.
- Monitorering eller overvågning uden samtykke.
- Overtagelse af kontrol over offerets dagligdag, f.eks. ved beslutning om hvornår offeret må sove, og hvilke personer offeret må omgås og hvornår.
- Ignorering af offeret.
- Offeret holdes i uvished om afgørende beslutninger.
- Indskrænkning af offerets bevægelsesfrihed.
- Offeret nægtes at søge arbejde.
- Fratagelse af offerets adgang til støtte.
- Offeret omtales som ikke værende noget værd.
- Indførelse af regelsæt der udstiller eller ydmyger offeret.
- Overtagelse af kontrol over offerets økonomi.
- Trusler.
- Vold eller krænkelser mod offerets nærmeste.
- Fastholdelse af offeret i et ægteskab med henvisning til forestillinger om ære.
- Negativ social kontrol.
- Andre personer formås til at lægge pres på offeret for at få offeret til at træffe bestemte beslutninger om f.eks. uddannelse eller ægtefællevalg.
- Afskæring af offeret fra adgang til sundhedsvæsenet, uddannelse og arbejdsmarkedet.
- Udøvelse af tvang for at få offeret til at afslutte eller gennemføre en graviditet.
- Afpresning.
- Ødelæggelse eller trussel om ødelæggelse af offerets ejendele.
- Udbredelse af ondsindet sladder, rygter eller intime oplysninger om offeret.
- Omsorgssvigt af et barn.
- Et barn tages som gidsel i forældrenes konflikt.

Endelig er det et krav for, at der er tale om psykisk vold, at adfærden skal være egnet til utilbørligt at styre offeret. Der skal således være tale om kontrollerende adfærd, der er egnet til at forhindre offeret i at udfolde sig frit. Det er ikke afgørende, om offeret rent faktisk er blevet styret. Ved utilbørlighed forstås, at den styrende adfærd ikke er en naturlig del af parternes relation. Styring kan således i visse tilfælde være nødvendig og en naturlig del af relationen, f.eks. mellem forælder og barn.

6.3.5. Skilsmisse på grundlag af bigami

En ægtefælle har ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har indgået nyt ægteskab, og det første ægteskab fortsat består, jf. ægteskabslovens § 35. Familieretshuset skal som led i oplysningen af sagen af egen drift påse, at der foreligger dokumentation for, at betingelserne efter bestemmelsen er opfyldt. Dette kan f.eks. være ved en straffedom for bigami eller en afgørelse om omstødelse af det nye ægteskab. Det

kan eventuelt også ske dokumentation ved fremlæggelse af vielsesattester for begge ægteskaber suppleret af parternes forklaring.

6.3.6. Skilsmisse på grundlag af børnebortførelse

En ægtefælle har ret til skilsmisse, hvis den anden ægtefælle ulovligt har ført ægtefællens barn ud af landet, eller hvis den anden ægtefælle ulovligt tilbageholder barnet i udlandet, jf. ægteskabslovens § 36. Dette gælder dog kun, hvis ægtefællen indgiver anmodning herom, mens barnet på grund af den ulovlige bortførelse eller tilbageholdelse opholder sig i udlandet, eller senest et år efter at barnet er bragt tilbage. Familieretshuset skal som led i oplysningen af sagen af egen drift påse, at der foreligger dokumentation for, at betingelserne efter bestemmelsen er opfyldt. Dette kan f.eks. være ved en dom, kendelse eller lignende om tilbagegivelse af barnet.

6.4. Gebyr for anmodning om separation og skilsmisse

Ved indgivelse af anmodning om separation eller skilsmisse skal der betales et gebyr. Dette gælder, uanset om ægtefællerne er enige eller uenige. Gebyret betales ved indgivelse af anmodningen om separation eller skilsmisse. Hvis gebyret ikke betales samtidig med indgivelse af anmodningen, kan Familieretshuset afvise anmodningen. Familieretshusets afgørelse herom kan indbringes for familieretten, jf. § 39 i lov om Familieretshuset.

Størrelsen af gebyret fremgår af Børne- og Socialministeriets årlige bekendtgørelse om størrelsen af gebyrer på det familieretlige område. Oplysninger om betaling af gebyret m.v. kan endvidere findes på www.familieretshuset.dk.

Hvis der er indgivet en anmodning om separation eller skilsmisse, og ægtefællerne under Familieretshusets behandling af sagen ønsker at ændre deres ansøgning til enten skilsmisse eller separation, skal der ikke betales et yderligere gebyr.

Hvis den ene eller begge ægtefæller tilbagekalder anmodningen om separation eller skilsmisse og senere søger om separation eller skilsmisse på ny, betales et nyt gebyr.

6.5. Forældremyndighed

Hvis forældrene under en vilkårsforhandling eller under et andet møde i Familieretshuset indgår aftale om, at den fælles forældremyndighed skal ophæves og tillægges den ene af forældrene alene, er det ikke tilstrækkeligt, at aftalen herom medtages i vilkårsforhandlingsprotokollen (mødenotatet). En anmeldelse af en aftale om ophævelse af den fælles forældremyndighed skal ske ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning eller, hvis en forælder er undtaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening, på en af Familieretshuset godkendt blanket. Der henvises til § 10 i forældreansvarsloven og til vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

7. Vilkår for separation eller skilsmisse

Familieretshuset kan meddele separation eller skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, hvis ægtefællerne er enige herom og er enige om følgende vilkår for separationen eller skilsmissen:

- Hvorvidt den ene ægtefælle skal have bidragspligt over for den anden ægtefælle, jf. § 49 i ægteskabsloven.
- Hvem der skal fortsætte lejemålet, hvis ægtefællerne bor i en lejelejlighed, jf. § 55 i ægteskabsloven, jf. § 77 i lejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 227 af 9. marts 2016 med senere ændringer.

Det bemærkes, at § 55 i ægteskabsloven ikke omfatter andelsboliger. Dette skyldes, at § 48 i lov nr. 548 af 30. maj 2017 om ægtefællers økonomiske forhold som ændret ved lov nr. 1711 af 27. december

2018 (ægtefælleloven) indeholder regler om, hvilken ægtefælle der udtager en eventuel andelsbolig ved delingen af ægtefællernes formue ved separation og skilsmisse. Det er således ikke et vilkår for separation og skilsmisse, at ægtefællerne tager stilling til, hvem af dem der skal overtage en eventuel andelsbolig.

Et eventuelt afkald på bevarelse af retten til overlevelserente skal ikke noteres i bevillingen. Selvom dette således ikke skal noteres i bevillingen, har Familieretshuset dog, hvis det er relevant, pligt til at vejlede ægtefællerne om rettighederne efter ægtefællepensionsloven, jf. lovbekendtgørelse 484 af 7. juni 2006 med senere ændringer, og om, at ægtefællerne skal sikre deres rettigheder efter loven ved at foretage anmeldelse til pensionsinstituttet. Ægtefællerne skal endvidere, hvis det er relevant, vejledes om pensionsrettighedernes stilling på ægtefælleskiftet. Dette er omtalt i vejledning om behandlingen af pensionsrettigheder ved dødsfald, separation og skilsmisse.

Hvis ægtefællerne ikke er enige om vilkårene for skilsmissen, mødes de i Familieretshuset med en konflikthåndterende tilgang og indkaldes til vilkårsforhandling. Dette er beskrevet i punkt 8 og 9. Hvis det ikke lykkes ægtefællerne at nå til enighed om vilkårene med støtte fra Familieretshuset, træffer Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset afgørelse om separation efter § 30 i ægteskabsloven og om vilkårene herfor, eller om skilsmisse og vilkårene herfor efter §§ 32-36 i ægteskabsloven, hvis betingelserne i disse bestemmelser er opfyldte. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset. Undtagelsesvist træffes afgørelse i sagen dog af familieretten. Det gælder efter § 27, stk. 2, i lov om Familieretshuset, hvis sagen indeholder komplicerede juridiske eller faktiske problemstillinger, eller sagen behandles sammen med en sag, hvor afgørelse træffes af familieretten, f.eks. en sag om forældremyndighed.

8. Vilkårsforhandling

Efter modtagelsen af en anmodning om separation eller skilsmisse skal Familieretshuset indkalde ægtefællerne til vilkårsforhandling, hvis ægtefællerne er uenige om separation eller skilsmisse eller vilkårene herfor, eller når en af ægtefællerne eller begge anmoder om vilkårsforhandling. Det er således muligt for enige ægtefæller at komme til vilkårsforhandling, hvis de aktivt vælger denne mulighed til.

Herudover kan Familieretshuset indkalde til vilkårsforhandling, når særlige omstændigheder taler for det. Der henvises i denne forbindelse til punkt 8.1.

Hvis ægtefællerne er uenige, skal Familieretshuset møde ægtefællerne med en konflikthåndterende tilgang og skal forsøge at opnå forligsmæssige løsninger gennem rådgivning, konflikthåndtering og mægling. Selv for ægtefæller, der til at begynde med forekommer meget uenige, kan et forlig eller en mere positiv holdning til at tage imod tilbud om rådgivning, konflikthåndtering eller mægling formentlig nås ved information og vejledning. Ægtefællerne skal derfor som udgangspunkt møde i Familieretshuset, selv om de på forhånd mener at være uløseligt uenige. Familieretshuset kan i forbindelse med vilkårsforhandlingen vejlede ægtefællerne om retsgrundlaget og om mulighederne for rådgivning, konflikthåndtering og mægling. Familieretshusets tilbud om rådgivning og konflikthåndtering er nærmere beskrevet i punkt 8 i vejledning om Familieretshuset.

Når der skal afholdes vilkårsforhandling, er formålet at kontrollere, om de materielle betingelser for separationen eller skilsmissen er opfyldte, og at afklare, om der er eller kan opnås enighed om vilkårene for separationen eller skilsmissen. Ægtefællerne skal endvidere informeres og vejledes om rækkevidden af vilkårene, om muligheden for rådgivning, konflikthåndtering og efter § 41 i ægteskabsloven om muligheden for mægling samt om andre spørgsmål af betydning for separation eller skilsmisse.

En vilkårsforhandling kan gennemføres ved brug af digitale hjælpemidler, såsom et videokonferencesystem, under forudsætning af at databeskyttelseslovgivningen overholdes.

8.1. Vilkårsforhandling hvis der foreligger særlige omstændigheder

Hvis særlige omstændigheder taler for det, kan Familieretshuset efter § 38, stk. 1, nr. 3, i ægteskabsloven bestemme, at der skal foretages vilkårsforhandling, uanset at der ikke er uenighed om separation eller skilsmisse eller vilkårene herfor, og uanset at ægtefællerne ikke har anmodet herom. På den måde sikres ægtefællerne den nødvendige vejledning, hvis de f.eks. har aftalt et vilkår, der indikerer, at de ikke kan overskue konsekvenserne af separationen eller skilsmissen. Dette gælder også ved anmodning om skilsmisse på grundlag af separation.

Særlige omstændigheder, der efter en konkret vurdering kan tale for, at der skal foretages vilkårsforhandling, selvom ægtefællerne ikke har tilvalgt det, kan være:

- Familieretshuset er i tvivl om, hvorvidt begge ægtefæller forstår betydningen af separationen eller skilsmissen og vilkårene herfor. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis det fremgår af sagen, at en ægtefælle ikke kan læse eller ikke har tilstrækkeligt kendskab til det danske sprog.
- Der er tale om et langvarigt ægteskab med betydelig forskel i ægtefællernes indtægter, erhvervsevne og/eller formue, hvor det aftales, at der ikke skal betales ægtefællebidrag.
- Familieretshuset har mistanke om, at aftalen om vilkårene er indgået under utilbørligt pres.

Ovenstående er alene tale om eksempler på situationer, hvor Familieretshuset bør overveje at bestemme, at der skal foretages vilkårsforhandling. Familieretshuset skal således ikke altid bestemme, at der i disse situationer skal foretages vilkårsforhandling. Hvis begge ægtefæller er repræsenteret ved advokat, må det som udgangspunkt altid anses for ubetænkeligt at undlade at afholde vilkårsforhandling, også selvom de er repræsenteret ved samme advokat.

Beslutningen om afholdelse af vilkårsforhandling træffes ud fra de oplysninger, der fremgår af anmodningen med bilag og som er kommet frem i forbindelse med screeningen og visitationen af sagen samt de oplysninger om ægtefællerne, som Familieretshuset i øvrigt måtte være i besiddelse af. Familieretshuset skal således som udgangspunkt ikke indhente yderligere oplysninger til brug for denne beslutning.

Hvis der er usikkerhed om f.eks. ægtefællernes forståelse af et bestemt vilkår, skal Familieretshuset søge dette afklaret. Dette kan ske telefonisk eller skriftligt, inden der træffes beslutning om afholdelse af vilkårsforhandling.

Det bemærkes i den forbindelse, at en mangelfuld eller fejlagtig udfyldt anmodning om separation eller skilsmisse ikke bør begrunde indkaldelse til vilkårsforhandling, medmindre manglerne efter en konkret vurdering giver Familieretshuset anledning hertil. I stedet bør Familieretshuset anmode ægtefællerne om at berigtige mindre mangler eller indsende en ny anmodning. Berigtigelse kan foretages telefonisk, medmindre det drejer sig om ægtefællernes aftale om vilkårene for separationen eller skilsmissen, herunder ved separation aftale om bidragspligten efter skilsmisse. Manglende indsendelse af bilag kan ikke i sig selv begrunde indkaldelse til vilkårsforhandling.

Hvis Familieretshuset mener, at ægtefællerne har behov for orientering eller rådgivning om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, underholdsbidrag m.v., der ikke har betydning for anmodningen om separation eller skilsmisse, bør Familieretshuset i stedet tilbyde dem vejledning herom uden at lade dette foregå i tilknytning til en vilkårsforhandling. Dette kan f.eks. ske samtidig med udsendelsen af bevillingen.

8.2. Indkaldelse til vilkårsforhandling

Efter modtagelsen af en anmodning om separation eller skilsmisse, og hvis vilkårsforhandling skal afholdes pga. uenighed, fordi ægtefællerne ønsker det, eller fordi Familieretshuset finder, at særlige om-

stændigheder taler for det, indkaldes ægtefællerne hurtigst muligt og inden 14 dage til vilkårsforhandling, der så vidt muligt skal afholdes senest 14 dage efter indkaldelsen.

Indkaldelsen skal som udgangspunkt indeholde oplysninger om følgende punkter:

- 1) Tid og sted for vilkårsforhandling.
- 2) Mødets forventede varighed.
- 3) Hvem der skal kontaktes ved evt. afbud.
- 4) Oplysning om hvorvidt begge ægtefæller er indkaldt til mødet.
- 5) Muligheden for tolkebistand med uddannet translatør el. lign.
- 6) Hvilken dokumentation ægtefællerne skal medbringe.
- 7) Der skal vejledes om, at ægtefællerne efter § 3 i bekendtgørelse om separation og skilsmisse skal møde personligt og samtidigt til vilkårsforhandlingen. Der skal endvidere vejledes om, at en ægtefælle ikke har pligt til at deltage i vilkårsforhandling sammen med den anden ægtefælle, hvis den anden ægtefælle har udsat ægtefællen eller ægtefællens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom.

Er en ægtefælle umyndig, under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, skal værgeren tilsiges til vilkårsforhandlingen for at tage stilling til vilkår, der er omfattet af værgemålet. Dette er dog ikke nødvendigt, hvis værgeren i fornødent omfang skriftligt har tiltrådt vilkårene for separationen eller skilsmissen.

Efter § 38, stk. 3, i ægteskabsloven er en ægtefælle ikke forpligtet til at deltage i vilkårsforhandlingen sammen med den anden ægtefælle, hvis den anden ægtefælle har udsat ægtefællen eller ægtefællens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom. Denne bestemmelse skal ses i sammenhæng med § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset, hvoraf fremgår, at Familieretshuset ikke må indkalde parter til et møde sammen, hvis en part eller dennes barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part, eller der er mistanke herom, medmindre parten er indforstået med, at parterne deltager i mødet sammen. Der henvises til punkt 9.1. i vejledning om Familieretshuset.

Familieretshuset kan også i andre helt særlige tilfælde vurdere, at det er mest hensigtsmæssigt at afholde separate møder med ægtefællerne.

Hvis en ægtefælle har ophold i udlandet, foretages vilkårsforhandling af den danske repræsentation på det sted, hvor ægtefællen opholder sig eller kan give møde, medmindre ægtefællen er indforstået med at møde til vilkårsforhandling i Familieretshuset. Der henvises til cirkulæreskrivelse om Familieretshusets fritagelse for gebyrer og timetakster for tjenestehandlinger ydet på de danske repræsentationer.

8.3. Afholdelse af vilkårsforhandling

Under vilkårsforhandlingen skal Familieretshuset i nødvendigt omfang vejlede ægtefællerne om de forhold, der er beskrevet i dette punkt. Vejledningen bør målrettes de konkrete problemstillinger, som ægtefællerne rejser i forbindelse med separation eller skilsmisse. Vejledningen kan bl.a. vedrøre:

- Forældremyndighed og barnets bopæl, herunder fortsat fælles forældremyndighed efter separation og skilsmisse samt mulighederne for ændring af forældremyndighed.
- Samvær, herunder anden kontakt end samvær og retten til orientering om barnet.
- Børnebidrag og ægtefællebidrag.
- Formuefællesskabets ophør, herunder om ophørsdagen.
- Bortfald af arveret.
- Aftrapning og bortfald af ægtefællebidrag.
- Reglerne om ægtefællepension og pensionsrettighedernes behandling på ægtefælleskiftet. Reglerne er behandlet i vejledning om behandlingen af pensionsrettigheder ved dødsfald, separation og skilsmisse.

- Mulighederne for ændring af vilkår, jf. ægteskabslovens §§ 52, 53 og 58.
- Virkningerne af fortsættelse eller genoptagelse af samlivet efter separation.

I forbindelse med vejledning om formuefællesskabets ophør skal Familieretshuset vejlede ægtefællerne om, at de ikke kun skal indgå aftale om deling af deres indbo m.v., men også om deling af de øvrige formueaktiver i fællesboet. Hvis ægtefællerne ønsker det, noteres sådanne aftaler i vilkårsprotokollen eller lægges på sagen. Er ægtefællerne uenige om formuedelingen, orienteres de om muligheden for at indbringe sagen for skifteretten.

Efter § 27, stk. 1, i ægtefælleloven ophører ægtefællernes formuefællesskab som udgangspunkt ved udgangen af det døgn, hvor der er indgivet anmodning om separation eller skilsmisse til Familieretshuset. Ægtefællerne kan dog i forbindelse med separation eller skilsmisse aftale en anden ophørsdag. Familieretshuset skal vejlede ægtefællerne om disse regler. Det er således vigtigt, at datoen og eventuelt tidspunktet for Familieretshusets modtagelse af en anmodning om separation eller skilsmisse kan konstateres.

Hvis der under vilkårsforhandlingen opnås enighed mellem ægtefællerne, og betingelserne i øvrigt er opfyldte, meddeler Familieretshuset separation eller skilsmisse.

Hvis ægtefællerne under vilkårsforhandlingen i Familieretshuset ikke bliver enige om separation eller skilsmisse og om vilkårene herfor, skal Familieretshuset orientere dem om muligheden for mægling, jf. ægteskabslovens § 41.

Familieretshuset udfærdiger en vilkårsforhandlingsprotokol i forbindelse med vilkårsforhandlingen. Protokollen underskrives af ægtefællerne og af den, der har foretaget vilkårsforhandlingen. Hvis en eventuel værges tiltrædelse af vilkår fremgår af protokollen, underskrives den også af værgen.

8.4. Beslutning om ikke at afholde vilkårsforhandling

Hvis der efter § 38, stk. 1, nr. 2, i ægteskabsloven skal afholdes vilkårsforhandling, kan Familieretshuset i særlige tilfælde bestemme, at der alligevel ikke skal afholdes vilkårsforhandling, jf. § 38, stk. 2.

Bestemmelsen skal administreres restriktivt og er f.eks. tænkt anvendt i situationer, hvor en ægtefælle bor i udlandet, og hverken kan eller vil afholde udgifterne ved at rejse til Danmark for at deltage i vilkårsforhandling, en ægtefælle har behov for en dom om separation eller skilsmisse, der kan anerkendes i et land, hvor det kan være vanskeligt at få anerkendt en administrativ separations- eller skilsmissebevilling, eller der for nylig i forbindelse med en tidligere anmodning om separation eller skilsmisse har været forgæves forligsbestræbelser. Hvis Familieretshuset efter denne bestemmelse beslutter, at der ikke skal afholdes vilkårsforhandling, skal der ikke betales gebyr for vilkårsforhandling.

8.5. Gebyr for vilkårsforhandling

Hvis der skal afholdes vilkårsforhandling efter § 38, stk. 1, nr. 1 og 2, i ægteskabsloven, skal der betales et gebyr. Størrelsen af gebyret fremgår af den årlige bekendtgørelse om størrelsen af gebyrer på det familieretlige område. Oplysninger om betaling af gebyret m.v. kan findes på www.familieretshuset.dk.

Ved tilvalg af vilkårsforhandling efter § 38, stk. 1, nr. 1, i ægteskabsloven skal gebyret betales ved anmodningen om, at der afholdes vilkårsforhandling. Familieretshuset skal ikke indkalde ægtefællerne til vilkårsforhandling, før gebyret er betalt.

I uenighedssager skal der efter § 38, stk. 1, nr. 2, i ægteskabsloven normalt afholdes vilkårsforhandling, og der skal betales et gebyr herfor. Betales gebyret ikke, skal Familieretshuset ikke indkalde ægtefællerne til vilkårsforhandling. I så fald kan Familieretshuset afslå ansøgningen om separation eller skilsmisse med

henvisning til, at det er en betingelse for en afgørelse eller bevilling, at der afholdes vilkårsforhandling, og at dette ikke er muligt, da der ikke er betalt gebyr herfor. Afslaget kan efter anmodning indbringes for familieretten efter § 38 i lov om Familieretshuset.

Hvis Familieretshuset beslutter, at der skal afholdes vilkårsforhandling efter § 38, stk. 1, nr. 3, i ægteskabsloven skal der ikke betales gebyr for vilkårsforhandlingen.

9. Rådgivning, konflikthåndtering og mægling

Efter kapitel 6 i lov om Familieretshuset tilbyder Familieretshuset støtte til parter, navnlig i form af rådgivning og konflikthåndtering, samarbejdskurser og digitale værktøjer, med henblik på at parterne støttes til at finde en løsning på deres uenighed, eller at konflikten imellem dem dæmpes. Støtten tilpasses parternes behov. Familieretshusets tilbud om rådgivning og konflikthåndtering er beskrevet i punkt 8 i vejledning om Familieretshuset.

Ægteskabsloven indeholder i tillæg hertil særlige bestemmelser om mægling. Det drejer sig om:

- 1) Mægling hos en præst, jf. § 40 i ægteskabsloven.
- 2) Konfliktmægling ved uenighed om vilkårene for separation og skilsmisse, jf. § 41 i ægteskabsloven.

9.1. Mægling hos en præst

Hvis ægtefællerne ønsker det, kan de i anmodningen om separation eller skilsmisse anmode om mægling hos en præst.

Skal der foretages mægling mellem ægtefællerne hos en præst efter ægteskabslovens § 40, udsættes sagen, indtil mæglingen er gennemført.

9.2. Konfliktmægling

Familieretshuset kan tilbyde konfliktmægling ved uenighed om vilkårene for separationen eller skilsmissen, jf. ægteskabslovens § 41.

Familieretshuset tilrettelægger, i hvilken form konfliktmæglingen skal gennemføres.

Egentlige bodelingsspørgsmål er ikke omfattet af Familieretshusets tilbud om konfliktmægling. Angår ægtefællernes uenighed alene bodelingsspørgsmål, kan Familieretshuset henvise ægtefællerne til privat mægling.

Accepterer ægtefællerne tilbuddet om konfliktmægling, gennemføres dette hurtigst muligt. Herefter kan sagen f.eks. sluttet ved, at ægtefællerne er blevet enige.

Når sagen overgår til konfliktmægling, afsluttes sagen ikke, og der skal være en tilbagemelding fra mægleren, når mæglingen er afsluttet, således at Familieretshuset kan tage stilling til den videre behandling af sagen og sagens afslutning.

Hvis ægtefællerne ikke accepterer tilbuddet om konfliktmægling, træffer Familieretshuset afgørelse i sagen efter § 26 i lov om Familieretshuset eller indbringer sagen for familieretten til afgørelse efter § 27 i lov om Familieretshuset.

10. Bevilling til separation og skilsmisse

Hvis betingelserne for separation eller skilsmisse er opfyldt, afslutter Familieretshuset sagen med en bevilling til separation eller skilsmisse.

Separations- og skilsmissebevillinger udfærdiges på en af Familieretshuset godkendt blanket.

En bevilling til separation eller skilsmisse skal indeholde følgende:

- 1) Aftalen om bidragspligt, herunder også hvis det aftales, at der ikke skal være bidragspligt. I separationsbevillinger skal det endvidere anføres, om vilkåret om bidragspligt alene er aftalt for separationsperioden, eller om vilkåret også skal gælde for tiden efter skilsmisse på grundlag af separationen.
- 2) Aftale om, hvem af ægtefællerne der skal fortsætte et evt. lejemål vedrørende deres hidtidige lejebo-lig.
- 3) Hvis der meddeles bevilling til personer, der har statsborgerret eller bopæl i udlandet uden for de nordiske lande, skal grundlaget for Familieretshusets internationale kompetence anføres i bevillingen, f.eks. at en af ægtefællerne har bopæl her i landet.

Hvis en aftale m.v. er omfangsrig, kan der i bevillingen henvises til aftalen, der vedhæftes bevillingen.

Meddeles skilsmisse på grundlag af separation, er det tilstrækkeligt, at skilsmissebevillingen indeholder en henvisning til separationsvilkårene, medmindre ægtefællerne har aftalt ændringer af vilkårene i forbindelse med skilsmissen. Er dette tilfældet, skal skilsmissebevillingen indeholde de nye aftalte vilkår.

Som nævnt ovenfor er det kun ægtefællernes aftale om vilkår, der skal anføres i bevillingen. Det skal således ikke noteres, at der ikke er en fælles lejebolig, at der ikke er særeje m.v.

11. Ægteskab mellem to personer af samme køn og registreret partnerskab

Ægteskabsloven er ændret sådan, at to personer af samme køn fra den 15. juni 2012 kan indgå ægteskab. Fra samme dato kan registrerede partnere, der har indgået et registreret partnerskab i Danmark, i fællesskab omdanne deres partnerskab til et ægteskab. Ægteskaber mellem to personer af samme køn er omfattede af de samme regler om separation og skilsmisse som ægteskaber mellem to personer af forskelligt køn.

Ændringen af loven medfører også, at det ikke længere er muligt at indgå registreret partnerskab i Danmark, da lov om registreret partnerskab samtidig er ophævet. Lov om registreret partnerskab finder dog fortsat anvendelse for partnerskaber, der er registreret før den 15. juni 2012. Det betyder, at ovenstående regler om separation og skilsmisse fortsat finder anvendelse ved opløsning af registreret partnerskab, bortset fra reglerne om mægling ved præst.

Børne- og Socialministeriet, den 20. marts 2019

MAI MERCADO

/ Carina Fogt-Nielsen